

Učiteljica Helena Kramar se spominja ...

V otroštvu si je obljubila, da ne bo več klekljala ...

Katja Mohorič Bonča

Ob punkeljnu. Foto: Igor Mohorič Bonča

... pa vendar se sedaj lahko pohvali z mnogimi nagradami in priznanji, ki jih za klekljane dosežke pobira na domačih in mednarodnih tekmovanjih. Zadnji uspeh je tretje mesto na mednarodnem tekmovanju iz klekljanja na Madžarskem, pripravlja pa že čipke za naslednja tekmovanja in razstave. Istočasno ima v delu več čipk, ki jih izdeluje za različne priložnosti.

Helena Kramar se je rodila v Dražgošah v številni družini. Po smrti očeta je za otroke skrbela mama. Srčno si je želela, da bi vsakdo od otrok naredil šole in si pridobil poklic ter tako postal samostojen človek. Helena Kramar je postala razredna učiteljica, na osnovni šoli v Železnikih pa je bila tudi učiteljica klekljanja v klekljarskem krožku in v čipkarski šoli. Do upokojitve je živela v Železnikih, nakar se je preselila v rojstno vas.

Kje ste se prvič srečali s klekljanjem?

Ko smo se po požigu Dražgoš preselili v Železnike, sem se srečala s klekljanjem. Spoznala sem sosedo, Strojcevo Minko. Klekljala je in meni se je zdelo imenitno, da nekaj nastaja s tem, ko premetava klekeljne. Tudi mama je začutila potrebo, da bi hčere nekaj delale in nam je takoj po prihodu v Železnike kupila klekeljne, punkeljne in košare. Vse tri smo septembra 1942 začele hoditi v čipkarsko šolo. Šola se je nahajala na Racovniku, v hiši s sedanjim naslovom Racovnik 35.

Je med vojno čipkarska šola delovala?

Šola je bila ustanovljena 1907. leta. Z delom med vojno ni prenehala.

Kdo je bila vaša prva učiteljica klekljanja v čipkarski šoli?

Takrat je čipkarsko šolo vodila gospa Marija Kosem. Ne spomnim se, da bi se v začetku veliko naučila, zdelo se mi je pa strašno zabavno hoditi v šolo, ker sem bila lahko s prijateljicami in sosedami. Vse skupaj je izgledalo bolj po otroško. Tudi učiteljica ni bila ne vem kako stroga. Lahko si delal po svojih željah.

Labod. Foto: Igor Mohorič Bonča

Po vojni je v Železnike prišla Ivana Novak. Bila je učiteljica klekljanja iz Idrije. Takrat sva se vpisali v čipkarsko šolo samo midve z mlajšo sestro. To je bilo čisto nekaj drugega. Hotela je imeti red, disciplino, natančno narejen izdelek ... Vzdušje se je popolnoma spremenilo. Ta red sem težje prenašala in bi najraje šolo pustila, vendar je mama vztrajala, da sem čipkarsko šolo še naprej obiskovala, drugače bi se, po njenem mnenju, preveč potepala. Bilo je naporno. Dopoldne je bila redna šola, popoldne, od 14. do 16. ure, pa je bila čipkarska šola. Ko je učiteljica Ivana Novak odšla, sem izkoristila priliko in se uprla, da ne grem več. Takrat sem sklenila tudi, da nikoli v življenju ne bom več klekljala in da nikogar ne bom silila, naj kleklja. Taka mladostna obljuba je bila to.

Ste jo dolgo držali?

Ja, res nisem klekljala. Kakšno malenkost že, da bi pa res kaj ustvarjala, pa sploh nisem. Šele kot upokojenka sem začela ponovno klekljati.

Čipkarsko šolo ste torej obiskovali nekaj let, istočasno pa tudi osnovno šolo ...

Nageljni. Foto: Igor Mohorič Bonča

V osnovno šolo sem začela hoditi v tretji razred. Prvega in drugega nisem obiskovala, ker je bila vojna. Od starejših sester sem se naučila brati in pisati ter malo računati.

Po petem razredu sem šla tri leta v nižjo gimnazijo (6., 7., 8. razred). Bili smo prva generacija učencev, ki smo v Železnikih naredili osem razredov, tretjo gimnazijo. Strašno smo bili važni, tri leta smo bili največji na šoli in mislili smo, da se ves svet suče okrog nas. Če zdaj primerjam naše takratno znanje in znanje enako starih otrok sedaj, moram reči, da smo matematiko in slovenščino znali zelo dobro, vendar smo bili prikrajšani za glasbeni pouk, za likovni pouk, za pouk tujih jezikov, razen ruščine, ki pa tudi ni bil ne vem kako blesteč.

Ste raje kot v čipkarsko šolo hodili v nižjo gimnazijo?

Zelo rada sem hodila v redno šolo. Pouk se mi je zdel zanimiv. Učna snov pa mi ni delala težav. V razredu smo bili različnih starosti in starejši smo imeli kar malo komande nad mlajšimi. Za učitelje pa smo bili vsi enaki. S sošolkami in sošolci se še vedno srečujemo. Na naša srečanja prideta še dve učiteljici.

Ste že po končani osnovni šoli vedeli, da bi radi postali učiteljica?

Ne. Po končani osnovni šoli nisem vedela, kje naj nadaljujem šolanje. S sestro sva hodili v isti razred in bili sva določeni, da greva v Škofjo Loko v gimnazijo. Jaz nisem hotela hoditi skupaj s sestro. Odločila sem se, da grem na srednjo medicinsko šolo, vendar je bila tisto leto ukinjena. Ostalo mi je učiteljišče. Ni hče mi ni svetoval, da bi pogledala še kakšno drugo šolo.

Kako je bilo s študijem na učiteljišču?

Študij ni bil težak, moj uspeh pa je bil vezan na študentsko, ki ni bila majhna, in učiteljišče sem po petih letih zaključila z lepimi ocenami. Vendar sem na učiteljišču obžalovala, da nisem šla na tehnično ali ekonomsko šolo, ker so mi vse skozi bolj ležali tehnični predmeti, ne pa glasba.

Kje ste dobili prvo zaposlitev?

Takrat smo dobili dekrete, kam v službo. Prva moja služba je bila v Križah pri Tržiču leta 1956. Glede na velikost šole bi nas tam moralo poučevati trinajst, bilo pa nas je devet. Tako sem zjutraj ob sedmih začela s poučevanjem matematike in telovadbe 6., 7. in 8. razredov, popoldne pa sem učila prvi razred. Ta preskok od starejših učencev k mlajšim je bil vsak dan težak. V Križah sem ostala do leta 1959.

Kdaj ste prišli na osnovno šolo v Železnikih?

Po treh letih, septembra 1959 sem se vrnila v Železnike in tu vrsto let učila 5. razred. Ko pa so na vrsto prišli moj sin in trije nečaki, sem se umaknila nižje, v četrti razred. Četrti razred sem učila vse do upokojitve. Ugotovila sem, da je veliko bolj zanimivo poučevati nižje razrede, ker sem lahko učila vse predmete, razen glasbe. Predvsem telovadbe nisem hotela oddati. Zdi se mi, da kot razrednik pri telovadbi lahko učenca zelo dobro spoznaš, bolje kot pri matematiki. Pri matematiki se dober matematik izpostavi, slab zakrije. Pri telovadbi pa se duševnost učenca pokaže hitreje.

Velikokrat ste bili z učenci v šoli v naravi. Kako ste doživljali tovrstno šolo?

V šoli v naravi sem bila 21-krat. Bilo je zelo lepo. Tisti teden so bili res moji otroci, vendar so bile po drugi strani to največje skrbi v moji službi. Tudi spala nisem kaj preveč v tistem tednu. Strašne skrbi so bile. To sklepam po tem, ker se mi je še deset let sanjalo o šoli v naravi. Mučile so me skrbi, da sem zgubila kaj, da otrok ni bilo, da sem zamudila avtobus ... Najlepše je bilo v Fažani, ko smo spali še pod šotori, pa čeprav nam je kdaj dež pritekel v šotor. V šotoru smo bili res kot nekakšna družina. Poleg vsega smo marsikateremu otroku omogočili, da je bil na morju, drugače mogoče ne bi bil. Seveda jim je bilo tudi dolgčas. Nekoč sem na roditeljskem sestanku rekla staršem, da če otrokom ne bo nič dolgčas, naj se zamislijo, kaj je doma. Pomembno je, da je otrok samostojen, vendar je nujno, da se rad vrača domov.

V šoli v naravi
v Fažani
leta 1988.
Foto: arhiv
Helene Kramar

Kako je bilo s čipkarsko šolo, ko ste kot učiteljica prišli v Železnike?

Prvo leto mojega poučevanja na osnovni šoli v Železnikih je klekljanje učila Mira Kejžar, nakar je odšla študirat in čipkarska šola je zamrla. Kot sem izvedela kasneje, je zadnja leta čipkarsko šolo obiskovalo zelo malo učenk. Mislim, da razlogi za zaton čipkarske šole niso bili toliko povezani z odhodom učiteljice, ampak da ležijo drugje. Desetletja dolgo se je klekljalo zaradi zaslužka, ne zaradi umetnosti klekljanja same, in klekljanje je ljudi dolgo spominjalo na revščino. V časih naraščajoče industrializacije v Železnikih ni bilo več potrebe po tovrstnem zaslužku in tudi tiste, ki so bile sposobne klekljanja, so delale v tovarni. S klekljanjem so se še naprej ukvarjale pretežno starejše gospe. Ni jih klekljalo malo, vendar se njihove hčere niso naučile te dejavnosti. Tako imamo celo generacijo brez znanja klekljanja.

In kaj se je zgodilo leta 1976, ko je bil na osnovni šoli ustanovljen klekljarski krožek?

Leta 1976 se je v glavah ljudi začelo prebujati. Klekljanje je bilo sedaj razumljeno kot umetnost, ne več kot vir zaslužka. V modi je bilo pletenje, izdelovanje gobelinov, klekljanje pa do takrat ne. Mene je takrat

nagovoril ravnatelj France Benedik, naj prevzamem klekljarski krožek. V začetku nismo imeli ničesar, ne klekeljnov ne punkeljnov. Z možem sva naredila 30 punkeljnov, v Škofji Loki sva v domu slepih in slabovidnih naročila košare, klekeljne nam je naredil nekdo v Poljanah. Tako sva pripravila nekaj materiala za učenke, ki niso imele ničesar. Vse to je plačala šola. Sukanec smo uvažali iz Trsta in Gorice.

Kje ste dobili muštre za pouk klekljanja?

Ko sem prevzela krožek, sem šla v Ljubljano v trgovsko podjetje Dom po material, a sem dobila slab vtis. Želeli so namreč, da bi čipke, ki bi jih naklekljali pri krožku, prodala. Rekla sem jim, da ne morem prodajati čipk začetnic. Tako da nisem dobila nič: ne vzorcev ne sukanca. Bila sem razočarana.

Razočarana sem bila tudi, ko sem iskala robo prejšnje čipkarske šole. Ravnatelj Kejžar je rekel, da je shranjena na podstrešju v dveh velikih škatlah. Teh škatel se spomnim, vendar ko sem jih iskala za krožek, jih nisem našla. Ko se je ravnatelj vključil v iskanje, smo ugotovili, da so te vzorce uporabili za kurjavo v razredih. Takrat se je še v vsakem razredu kurilo in papirja je v tistih časih primanjkovalo ...

Vzorce sem potem iskala pri ljudeh, znancih. Poznala sem ženske, ki so klekljale, in njihove vzorce

Helena Kramar
z učenci, 1984.
Foto:
Anton Sedej

smo prisovali na različne načine. Treba je bilo narediti za vsako učenko svojega. Pri prisovanju sta mi pomagala brat in mož. Takrat ni bilo fotokopirnih strojev, ki bi to delo precej olajšali.

Kako so učenci sprejeli novoustanovljeni krožek, kjer so se učili stare tradicije?

Kljub vsemu trudu s krožkom ni bilo takojšnjega uspeha. Slišali smo tudi kritiko, češ da je šola kriva, da v Železnikih ni klekljanja, po drugi strani pa so se k krožku vpisovale učenske iz okolice Železnikov, najmanj je bilo domačink. Tega nisem mogla razumeti. Pa tudi neke zagnanosti s strani učenk ni bilo. Pri klekljanju ne gre tako hitro kot pri kvačkanju, kjer hitro narediš par centimetrov. Marsikatera punčka je odstopila.

Razumela sem jih. Starejše, četrtošolke ali petošolke, so kar vztrajale. Konec leta so lahko pokazale svoje izdelke. Mlajše, ki so obiskovale 1., 2. razred osnovne šole, pa so bile manj vztrajne. Tu ni bilo kolajn ali kakšnih drugih nagrad, razen razstave na koncu.

Klekljanje sem učila poleg svojega razreda. Vse skupaj je bilo zelo naporno. Tako da sem krožek za nekaj časa opustila, potem pa spet poskušala.

Kje ste priredili razstavo?

Razstavo smo imeli na osnovni šoli na dan, ko so potekale govorilne ure. Obiskovalcev je bilo zelo veliko. Večinoma so bili obiskovalci starši otrok, ki so klekljali. Izdelke so učenci nesli domov šele na koncu leta, na tej razstavi so starši lahko videli, kaj sploh delamo.

Ste tudi punkeljne hranili v šoli?

Da. Spominjam se, da sem eno leto za prvomajske praznike dovolila, da so punkeljne nesli domov, a se ni obneslo.

Če otrok česa ni znal, mu je doma pomagala stara mama ali kdo drug, ki je znal klekljati. Ko je izdelek prinesel nazaj v šolo, je bil dokončan. Dobil je nov vzorec, težji, in ugotovila sem, da prejšnjega ne zna.

Kje je potekal pouk?

V prvem razredu, kjer so bile manjše klopi.

Je krožek do ustanovitve šole deloval nepretrgoma?

Ne, vmes so bile prekinitve. Mojca Jemec je sicer nekaj vmes prevzela, vendar so bile prekinitve. Ni bilo tako redno.

Helena Kramar
z učenci, 1984.
Foto:
Anton Sedej

Leta 1994 ste torej ustanovili čipkarsko šolo v Železnikih?

Leta 1994 me je ravnatelj Leopold Nastran nagovoril za redno delo v čipkarski šoli. Pobudnik ponovne ustanovitve čipkarske šole je bilo tudi Turistično društvo Železniki in krajevna skupnost. Pristala sem. Lažje je bilo, ker sem bila že v pokoju. Dali smo razpis kot za ostale krožke in naleteli na veliko zanimanje za pouk v čipkarski šoli. Prijavilo se je namreč kar 132 učencev in učenek. Morali smo se organizirati, ker je bilo prijavljenih res veliko učencev in učenek. Prijavljeni so se do 1. novembra morali odločiti, ali se bodo vključili v čipkarsko šolo ali ne. Takrat se jih je okoli 20 res odločilo prenehati s klekljanjem. Ko so se skupine zmanjšale, je bilo veliko lažje.

Ste sami poučevali vse skupine klekljaric?

Skupaj z menoj je učila tudi Mojca Jemec, s katero sva si razrede razdelili. Čipkarska šola je potekala trikrat tedensko. Dva dneva sem poučevala jaz, enkrat na teden pa je prišla Mojca Jemec.

Koliko letnikov je vseboval program čipkarske šole?

Delali smo po programu idrijske šole. Na koncu leta

so učenci dobili spričevalo o napredovanju. V višji letnik so napredovali tisti, ki so obvladali večšine prejšnjega letnika.

Zaradi tega se je čisto lahko zgodilo, da so na koncu šolskega leta nekateri naredili dva razreda, nekateri nobenega, nekateri pa enega.

Kje je potekal pouk?

Pouk v čipkarski šoli je potekal v prvih razredih osemletke.

Kako ste oblikovali razrede v čipkarski šoli? Ste se ravnali po razredih, ki so jih učenke obiskovale v osnovni šoli?

Sprva ja. Prvi in drugi razred skupaj, pa tretji in četrti ... Vendar smo kasneje učenke razdelili po znanju.

Ko sedaj greš na obisk v čipkarsko šolo k Ireni Benedičič, vidiš v razredu učenke vseh starosti.

Ste kdaj poučevali kakšnega fanta?

Ja, učila sem Boštjana Demšarja, ki pa je na žalost kmalu opustil klekljanje v čipkarskem krožku.

Sedaj pa čipkarsko šolo obiskuje kar nekaj fantov.

Ja, tudi naš Žan jo obiskuje.

Helena Kramar
z učenci, 1984.
Foto:
Anton Sedej

Ste se udeleževali tekmovanj?

Ne, mislim, da takrat tekmovanj še ni bilo. Ko so ustanovili Združenje slovenskih klekljaric leta 1983 in so se pojavili razpisi, pa se šola udeležuje tekmovanj in razstav in pobira odlične rezultate, nagrade, priznanja. Najbolj se uspehi pokažejo na razstavi Združenja klekljaric, ki se je udeležijo vse čipkarske šole in tudi učenke čipkarskih krožkov, ki so glede na število ur primerljivi s čipkarsko šolo.

Sodelovanje na razstavah in tekmovanjih je zelo pomembno. Klekljanje je namreč postalo zelo popularno in treba je vključevati tudi tehnike drugih pokrajin, držav ... Če bomo samo za široki ris, Idrija samo za ozki ris, bomo propadli. Zdi se mi prav, da šola hodi na tekmovanja in se tako lažje primerja z drugimi. Ko so učenke dobile srebrno priznanje v Sansepolcru leta 2000, je bila to velika počitvev za čipkarsko šolo v Železnikih. Bila je neka potrditev, da znajo.

Sta se krožek in kasneje čipkarska šola kaj povezovala z lokalno skupnostjo, s turističnim društvom? Ste sodelovali na Čipkarskih dnevih?

Krožek in čipkarska šola se na začetku nista povezovala s turističnim društvom. Ko je prišla na

čipkarsko šolo Irena Benedičič, pa je sodelovanje prisotno.

Koliko časa ste poučevali klekljanje v čipkarski šoli?

Po koncu prvega leta sem sklenila, da preneham s poučevanjem. Ugotovila sem, da je to delo prenaporno, predvsem zaradi oči. Za menoj je prišla študentka Maja Kovač.

Ste s čipkarsko šolo še kaj povezani?

S šolo sem ostala povezana tako, da sem jih kdaj obiskala, udeleževala sem se njihovih razstav.

Sedaj pa sem povezana predvsem zaradi vnukov, Žana in Ide. Tako da spremljam predvsem njuno delo v čipkarski šoli.

Ste članica Združenja slovenskih klekljaric, aktivna članica turističnega društva ...

Pri turističnem društvu sem samo klekljarica. Nekoliko bolj aktivna sem pri Združenju slovenskih klekljaric. Združenje deluje na nacionalnem nivoju. Temelji na prostovoljni vključitvi klekljaric. Nismo vse klekljarice vključene v združenje. Iz Železnikov nas je enajst. Delujemo kot sekcija združenja pri Turističnem društvu Železniki. Plačujemo članarino

Šopek.
Foto: Igor
Mohorič Bonča

in dobivamo bilten. Tekmovanj, izletov pa se lahko udeležujejo tudi klekljarice, ki niso vključene v združenje.

Se udeležujete tekmovanj in razstav?

V Železnikih sem tekmovala samo dvakrat, pa še to zato, da je bilo več tekmovalk. Nisem hitra klekljarica, v Železnikih pa je poudarek na hitrosti. Večji poudarek na kvaliteti dajejo šele v zadnjih letih. V Idriji pa sem tekmovala večkrat. Nisem zasedala prvih treh mest, od petega do desetega mesta pa sem se uvrščala. Komisija je tam pozorna na več vidikov: hitrost in kvaliteto. Dobivala sem predvsem točke za kvaliteto.

V komisiji v Železnikih sem sodelovala veliko let. To je zelo nehvaležno delo. Misliš, da si zelo pravičen, pa še vedno grešiš. Podobno je kot ocenjevanje v šoli. Tako da sem to delo prepuстила mlajšim.

Svoje izdelke redno pošiljam na natečaje Združenja slovenskih klekljaric, kjer dosegam vidne rezultate. Čipka mora biti skladna z vnaprej določeno temo. Tu so važne ideje. Najbolj pa se potrudim za razstavo v Železnikih, ki jo turistično društvo prireja ob Čipkarskih dnevih. Ta razstava mi pomeni zelo veliko.

Koliko pa je za klekljarico pomembno, da se udeležuje razstav doma in po svetu?

Nujno je, da se kot klekljarica udeležuješ razstav, doma in drugod po svetu. V drugih državah vidiš tudi druge tehnike, poskušaš še kaj drugega. Tako napreduješ. Jasno, da mi vse čipke, ki sem jih videla drugod, niso bile všeč.

Kar pa mi je padlo v oči, sem poskušala narediti tudi jaz. Ideje so pomembne in le-te dobiš, če potuješ in veliko vidiš.

Kaj vse ste prepotovali s čipko?

Bila sem v Belgiji, na Nizozemskem, v Italiji, na Portugalskem, na Hrvaškem, na Češkem, na Švedskem. Festivali, ki se odvijajo v teh državah, so dokaj naporni. Cel dan klekljaš, obiskovalci fotografirajo. Ves čas si izpostavljen. Zanimivo pa je, ko primerjamo pripomočke za klekljanje, tehnike ... Poleg tega na teh potovanjih vidimo tudi veliko dežele, arhitekturo, običaje in spoznavamo nove ljudi. Na Švedskem in v Belgiji so nas sprejeli tam živeči Slovenci in nam pripravili pravi program. Bilo je čudovito.

Ste na katero od svojih čipk še posebej ponosni?

Srebrno medaljo sem dobila za klekljanega angelčka na svetovnem bienalu v Sansepolcro leta 2000, vendar ga osebno dajem sedaj šele na tretje mesto. Na prvem mestu je labod, ker je delan s tanjšim sukancem. Sukanec je iz egiptovskega bombaža, ki se sveti.

Nazadnje sem naredila nageljčke, ki bodo na razstavi šele letos, in jih tudi dajem pred angelčka. Za tovrstne čipke potrebuješ dnevno svetlobo in drugačne pogoje kot za marsikatero drugo čipko. Prav zaradi tega imam vedno več punkeljnov in istočasno izdelujem več čipk.

Zadnje priznanje je tretje mesto na mednarodnem tekmovanju klekljanja na Madžarskem aprila letos.

Lahko poveste kaj več o doseženi srebrni medalji v Sansepolcro leta 2000?

Angelčka sem naklekljala starejši sestri Kristini. Zdelo se mi je, da bo imela lep spomin name. Tisto leto pa je bil v Sansepolcro svetovni bienale na temo papeževega leta. Klekljarice smo iskale čipke na to temo, da bi se lahko na bienalu predstavile na svojem prostoru. Jaz sem tistega angelčka sicer slučajno imela, vendar je bil namenjen sestri, ne pa za razstavo. Bienale je septembra, izdelke pa dobimo nazaj šele februarja, tako da sem vedela, da za strin god decembra čipke še ne bom imela. Pa sem se vseeno pustila prepričati in v Sansepolcro smo poslali tistega angelčka. Zanj sem dobila srebrno medaljo.

Kaj vam pomeni klekljanje?

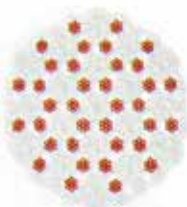
Zame je klekljanje velik užitek in še vedno se učim. Ni me sram vprašati, če česa ne znam. Udeležila sem se že dveh tečajev. Posebno lani, ko je tečaj vodila Irena Benedičič, sem se veliko naučila. Tudi ko se dobivamo "ob punkeljnu", pogosto prosim za po-

Helena Kramar in Jana Rihtaršič na predstavitvi Slovenije v Lizboni leta 2005. Foto: arhiv Helene Kramar

VIII. NEMZETKÖZI CSIPKEKIÁLLÍTÁS

Csipkeház, Kiskunhalas 2007. április 20-május 6.

Dér Verona
magyar/Hungarian
Tarka virágok
frivolitás/croché

SZLOVÉNIA
/SLOVENIA
Jurija Vege
Csipkeiskola
/Lacemaking
School, Idrija

Janja Česnik
14 éves
/14 years old
szlovénia
/Slovenian
A tengeri élet
vert/bobbin lace

Petra Kavčič
13 éves
/13 years old
szlovénia
/Slovenian
Baba
vert/bobbin lace

SZLOVÉN
Csipkekészítők
Egyesülete
/Association of
Lacemakers,
Slovenia, Idrija

Helena Kramar
szlovénia
/Slovenian
A világ szivárványa
vert/bobbin lace

Saša Blasko
17 éves
/17 years old
szlovénia
/Slovenian
Az ősz színei
vert/bobbin lace

Suzana Možina
tanuló/pupil
szlovénia
/Slovenian
Euro
vert/bobbin lace

Polona Rudolf
17 éves
/17 years old
szlovénia/
Slovenian
A világ teremtése
vert/bobbin lace

Nina Istenič
– Pia Žakelj
tanulók/pupils
szlovénia
/Slovenian
Szlovénia
Európába megy
vert/bobbin lace

Katalog z mednarodnega tekmovanja klekljanja na Madžarskem.
Foto: Igor Mohorič Bonča

moč, če se mi kje zatakne. Moja čipkarska šola je sedaj bolj upoštevana.

Kako vidite prihodnost klekljanja v Železnikih?

Velika pridobitev za čipkarsko šolo Železniki se je zgodila, ko je v čipkarsko šolo prišla Irena Benedičič. Ima red, obvlada klekljanje, otroke zna disciplinirati, in ko prideš k njej v razred, vsi delajo. Vse to se obrestuje na razstavah, pri dosežkih.

Nujno je, da se učiteljica klekljanja udeležuje tečajev in se dodatno izpopolnjuje. Le tako lahko gremo v korak s svetovnim trendom. Tu naj ne bi bil problem denar za izobraževanje.

V Železnikih nam manjka predvsem risar vzorcev, ki mora biti večš ideji in tehniki klekljanja. Če to

ne sovпада, čipka ni lepa. V turističnem društvu se povezujemo z risarko vzorcev gospo Vido Kežzar iz Škofje Loke. Težko se dokopljemo do novih vzorcev. Malo nas rešuje gospa Mara Demšar. Vzorce iščemo v Italiji, na Češkem, po različnih revijah in vzorce malo predrugačimo.

Pomembno je tudi, da vključimo mlade.

Moram pa pripomniti tudi, da v Železnikih nimamo primerne prostora za razstave čipk. Prostor, kjer sedaj razstavljamo, je premajhen, temen in siromašen. Kdaj bodo v Železnikih ljudje spoznali, da je kraj znan predvsem po plavžu in čipkah, in bo enkrat v občinski blagajni nekaj denarja tudi v kulturne namene.

Najlepša hvala za pogovor.

Fotografija nagrajene čipke v Sansepolcru leta 2000.
Foto: Igor Mohorič Bonča

Iz čipkarske šole ...

Odsev v ogledalu.
Avtorica: Špela Pohleven